

Námestie v Prievidzi

V roku 900. výročia prvej písomnej zmienky o Prievidzi si pozornosť zaslúži aj historické námestie, centrum dnešného moderného mesta. Námestie sa rokmi prestavovalo, pristavovalo, obnovovalo a menilo v závislosti k dobe a potrebám obyvateľov mesta, ktorí obývali okolité domy či prevádzkovali tu svoje obchody, reštaurácie, cukrárne či iné firmy a spoločnosti. Námestie vždy patrilo k centru diania, pretože práve tu sa odohrával čulý verejný život, konali sa pravidelné a príležitostné jarmoky či zhromaždenia obyvateľov alebo procesie.

Ešte dnes sa možno prejsť po námestí a história na vás vdýchne z každej svetovej strany podobne ako prechádzkou ulicami dnes už zdecimovanej Dlhej ulici či okolo remeselnej časti Sigot a Skotňa s bývalou budovou historického pivovaru.

Dôležitosť centra námestia dotvárali umelecké prvky. Po morovej epidémii bol na severovýchodnej strane postavený v roku 1739 Trojičný stĺp, neskôr v roku 1797 pretvorený na morové súsošie a Socha sv. Jána Nepomuckého na západnej strane z roku 1757, ktorá sa dnes nachádza pred barokovým Piaristickým kostolom Najsvätejšej trojice. Dominantou dnešného námestia je Pamätník venovaný obetiam vojen, dielo akademického sochára Rudolfa Pribiša, nachádzajúci sa v strede námestia.

Prievidzské námestie s kašnou na dobovej pohľadnici

Z pozorovania starých pohľadníc je zrejmé, že v strede historického námestia sa nachádzala *Kašna* – studňa slúžiaca ako zásobáreň vody. Do nej ústil drevený vodovod nazvaný *harajka* budovaný v rokoch 1750 – 1760. Tiekla v ňom voda z prítoku rieky Handlovka – miestnym potokom Lukovica. Vodorovné drevené potrubie bolo zhotovené vydlabaním z rovných smrekových a jedľových kmeňov, ktoré boli nasúvané jeden do druhého a spájané kovovým prstencom. Verejná studňa – *kašna* umiestnená v strede námestia pred Mestským domom patrila k dominantám historického námestia. Hoci sa o výstavbe *kašny* doklady nezachovali, pri jej prestavbe sa na jej bok dostal rok 1838.

Keďže námestie bolo centrum života všetkých obyvateľov už krátko po udelení mestských privilégií dostala Prievidza možnosť konať príležitostné jarmoky a týždenné trhy. Usporadúvali sa výkladné jarmoky a to 25. januára, 19. marca, 3. mája, 10. augusta, 14. septembra a 10. októbra. Okrem jarmokov a trhov sa tu konali aj procesie, stretnutia obyvateľov či neodmysliteľné nedeľné korzovanie. Zo starých záberoch námestia je zrejmé, že už v priebehu 18. storočia a po vzniku spoločnej ČSR boli okolo námestia pred budovami vysadené stromy – lipy, z ktorých ostala do dnešných dní už len jedna.

V minulosti požiare, rabovanie, v modernejšej dobe a dnes stále vykonávané prestavby menia tvár každej zo svetových strán námestia a celkový vzhľad mesta Prievidza. Na námestí však bývali významné meštianske rodiny, ktoré tu nielen bývali ale prevádzkovali tu aj svoje remeselné dielne či obchody.

Otázka: ***Aký rok bol objavený na boku kašny umiestnenej v centre námestia?***

Spracovala: Jana Oswaldová

© Hornonitrianske múzeum v Prievidzi, Prievidza 2013